

tele alapján, melyeket az O. P. az egyes pénztárak orvosi karával folytatott tárgyalások alkalmával szerzett.

Az ekképpen egyértelműleg módosított szabályzatokat az állami hivatal kiadta véleményezés végett orvosi tanácsának is, mely azokat lényegbe vágó módosítások nélkül magáévá tette. Csak egy ponton, a nyugdíjjogosultság kérdésében helyezkedett az orvosi tanács oly alapra, melyet az állami hivatal elfogadott ugyan, de melyet az O. P. nem honorálhatott, annál kevésbé, mint hogy nem adatott, rá mód, hogy ezt az utóbb felmerült és a közös megállapodástól eltérő változtatást megtárgyalhassa. A kiadott pragmatika természetesen az O. P. álláspontjának megfelelően rendezi ezt a kérdést, és így, két egészen lényegtelen, inkább csak stiláris módosítástól eltekintve, ez az egyetlen pont, melyben az O. P. és Állami munkásbiztosító hivatal egymástól eltérnek.

Az orvosi szolgálat, lényege szerint, az u. n. tisztviselői rendszer alapján van rendezve, amely rendszer szerződéses alapon jön létre. Azaz, a kerületi pénztár igazgatósága az O. P. nevében szerződést köt minden egyes orvossal, és az orvos szerződésileg vállalja a szabályzatokat. A tisztviselői rendszernek így formában való létre jövele folytán minden más módnál élesebben domborodik ki az az elv, hogy a megegyezés feltételei, azaz a pragmatika, a munkaadó részéről egyoldalúan nem, csak e másik szerződő féllel, az orvossal egyértelműen módosítható.

Az orvos által ily módon vállalt pragmatika két részből áll. A szolgálati és fegyelmi szabályzatból, meg az illetmény szabályzatból.

A szolgálati szabályzatban az u. n. tisztviselői rendszert azon kikötések létesítik, melyek által a megegyezés, nem számítva a szolgálat egy évi ideiglenességét, az orvos részéről 3 havi felmondás révén, a pénztár által csakis fegyelmi utón bontható fel.

A szolgálati kötelességek és jogok tulajdonképpen nem tartalmaznak újat az eddigi helyzethez képest, csupán kodifikálva lett az eddigi leghelyesebbnek elismert gyakorlat. Mindössze két pont érdemel különösebb megemlítést. Mindkettő az u. n. inkompatibilitás kérdését illeti. Az egyik pont a főorvosokra vonatkozik. Az által ugyanis, hogy az orvosi szolgálat felévé, kifejezetten és kizárólagosan a főorvos tétel, aki a pénztár igazgatójával egyenrangú és azzal mellérendelt szolgálati viszonyban áll, aminek külső megnyilatkozásaképpen a főorvos a szerződés aláírásán kívül, állása elfoglalásakor esküt is tartozik tenni, – szükségessé vált annak biztosítása, hogy a főorvos, nagy felelősségének megfelelően kellő időt szenteljen pénztári teendőinek, és már meglévő állásain kívül, ne vállalhasson intézményeknél, egyesületeknél és testületeknél oly megbízást, melyek őt pénztári teendői elvégzésében gátolhatnák. Ennélfogva a főorvos minden ilyen új megbízást tartozik a pénztár igazgatóságának bejelenteni, vita esetében pedig a kérdés elbírálására a pénztár fegyelmi tanácsa illetékes.

A másik pont a hatósági orvosokra vonatkozik. A pénztári orvosoknak ugyanis – a mint az Magyarországon másképpen nem is lehetséges – jelentékeny része hatósági orvos, s bár a pragmatika életbelépése után a helyzet a múlthoz képest semmit sem változik, mégis szükségesnek látszott az eddigi gyakorlatnak, és ki kell emelnünk *zavartalan* gyakorlatnak oly irányú hangsúlyozása, hogy a hatósági orvosok szolgálata hatósági elfoglaltságuk számbavételével rendezendő.

Külön kell megemlítenünk a nyugdíjügy rendezését. Az O. P. ezt a szolgálati szabályzat 17. §-ban rendezte a következőképpen:

A pénztár-orvosi pragmatika.

Írta: Dr. Bánóczy László.

Tudvalévő dolog, hogy az 1907: XIX. t.-c. alapján létesült, illetve átalakult pénztárak orvosszerződésai csak a pénztárak végleges átszervezéséig bírtak joghatállyal. A végleges átszervezés tavaly az év közepe táján megtörtént, minthogy azonban az orvoskérdés végleges rendezése addig nem volt perfektuálható, az orvosok és a pénztárak a szerződéseknek hol kifejezett, hol csak hallgatólagos meg-meghosszabbítása mellett várták a helyzet teljes kialakulását,

Az 1907: XIX. t.-c.-t életbeléptető miniszteri rendelet az Országos Pénztár feladatává teszi az orvoskérdés végleges rendezését. Ennek következtében az O. P. még 1910 májusában közreadta orvosi pragmatika tervezetét, mely a pénztári orvosok túlnyomó többsége részéről kedvező fogadtatásra is talált. Ezen az alapon indultak meg azután a részletes tárgyalások ország-szerte, amelyek a pénztárak több mint kétharmadánál már akkor eredményre is vezettek. Minthogy azonban az orvosi megegyezések az 1907: XIX. törvény 128. §-a alapján intézettek el, azaz a kerületi pénztárak igazgatóságának idevágó határozatai nem csak az O. P. igazgatóságának hozzájárulását, hanem az Állami munkásbiztosító hivatal jóváhagyását is igénylik, a már megkötött és a még megkötendő egyezségek lehető gyors elintézése érdekében szükségesnek látszott, hogy az O. P. és az Állami munkásbiztosító hivatal a pragmatikára nézve már előzőleg megegyezzenek, és így a másod- és harmadfokú felülbírálás már csak arra a kérdésre legyen limitálva, vajjon a kerületi pénztárak igazgatóságának határozatai az általuk is elfogadott szabályzatoknak megfelelően hozattak-e. Az állami hivatal és az O. P. megegyezése a szakelődők tanácskozása révén létre is jött. Az eredeti szabályzat-tervezetek, lényegükben ugyan nem, de azért több pontban módosultak, többnyire azon tapasztalatok számbavé-

17. §.

A pénztárnak véglegesített orvosai kötelesek a megalakított nyugdíjintézetbe tagként belépni. Kivételt alkotnak azok, kik 50 évesnél idősebbek, vagy akiknek a pénztártól élvezett fizetése 1000, azaz egyezer koránál kevesebb, vagy akik más nyugdíjintézetnek már tagjai. Ezek azonban a pénztári nyugdíjintézet által e részben megállapítandó feltételek mellett, ennek a nyugdíjintézetnek kötelékébe lépni szintén jogosultak.

Az állami hivatal és annak orvosi tanácsa a nyugdíjintézetbe való belépését *minden esetben* az orvos tetszésére bízva, ez azonban nem csak a nyugdíjintézet szempontjából kifogásolható, melynek megfelelő működése természetesen orvosi érdek is, de a megállapított korlátozások mellett, első sorban a pénztári orvosok érdeke a belépés kötelezővé tétele, mert a nyugdíjellátás, különösen az özvegyek és árvák nyugdíjellátása másképpen nem biztosítható. Egyébként, éppen az orvosok részéről felhangzó sűrű kívánságok alapján látta jónak az O. P. ezen pont ilyen fogalmazását.

A fegyelmi szabályzat nagyjában szintén csak az eddigi állapot szankcionálása és kellő formába öntése. A fegyelmi tanács paritásos alapon van összeállítva: tagjai: két igazgatósági tag és az illető pénztár összes orvosai által választott két orvos, a tanácselnöke pedig a pénztár mindenkari elnöke. Az ügy előadója a pénztár orvosi tanácsa által kijelölt pénztári orvos, és a fegyelmi tanács ülésein, melyek mindenkor zártak, véleményezési joggal jelen lehet a főorvos és az orvosi tanács elnöke is. Fegyelmi ügyekben másodfokon az O. P. igazgatósága határoz, orvosi fegyelmi tanácsának javaslata alapján, harmadfokon pedig az állami hivatal biztosítási tanácsban.

A pragmatika másik főrésze az illetményszabályzat. A fizetések megállapítása az orvos által kezelt évi átlagos taglétszám alapján történik. A fizetés kiegészítői a korpótlék, a fuvardíj és a kisebb pénztáraknál a kezelést is végző főorvos főorvosi pótléka. Nagyobb pénztárak a főorvosi teendők elvégzésére kizárólagos főorvosi állásokat szerveznek, ahol fizetésen kívül lakbér is jár. A szabályzat legfontosabb elve az, hogy minden orvos csak akkora taglétszámot köteles ellátni, amennyire szerződik. Ha körzetében idők multán megnő a tagok létszáma, annyival, hogy egy magasabb fizetési osztályba kerülne, a különbözet gyógykezelését akarata ellenére nem lehet rábízni. Az illetményszabályzat rendelkezéseinek részletese ismertetése helyett elegendő az állami hivatalnak az O. P.-hoz intézett rendeletére utalni, melyben megállapítja, hogy az O. P. illetményszabályzatában elment teherbírásának legszélső határáig, úgy hogy ezen túlmenni a pénztári intézmény csődjét eredményezné.

A két szabályzat átmeneti intézkedései gondoskodnak arról, hogy az orvosok eddigi szolgálati ideje a megállapítandó fizetéseknél beszámíttassék, és hogy a végleges rendezés alkalmával szolgálatban lévő orvosok, amennyiben munkaképesek – a munkaképtelenség megállapítása a pénztár orvosi tanácsának véleménye alapján történik, – a pénztár igazgatósága által átvétessenek és véglegesíttessenek.

Mindent összevéve, elfogultság nélkül megállapítható, hogy az O. P. által az orvosi szolgálat végleges rendezésére kiadott szabályzatok, a legmodernebb és legmértányosabb pragmatikák közé tartoznak.

